MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR ve BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 10 LİRADIR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYIMLAR VE BASILI EĞİTİM MALZEMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

CİLT : 38 — 17 KASIM 1975 — SAYI : 1860

GENELGE

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL
000.01/4412

11446
Konu: Dilde aşırılıklardan sakınılması hk.

Ankara
7/11/1975

VALİLİKLERE

Millî tarihimizin akışı içinde tabiî bir şekilde gelişip zenginleşmekte olan Türkçemizin son zamanlarda, ilim dışı zorlamalar ve aşırılıklarla bu gelişme yolundan saptırılmağa çalışıldığı, bu yüzden yazı dilimizin de yeniden konuşma dilimizden uzaklaşması tehlikesi ile karşılaştığı görülmektedir.

Bazı aydınlarımız ile bir kısım basın ve yayın organlarımızı bir moda salgını halinde tesiri altına aldığı görülen bu hareket, yakın nesillerin bile birbirlerinin konuştuklarını anlayamaz duruma gelmelerini şartlandırmakta, 15 - 20 yıl önce yazılmış değerli kültür ve sanat eserlerinden faydalanılmaması sonucunu hazırlamakta ve hususiyle aydınlarımızın gittikçe halktan kopması gibi zararlı sonuçlar doğurma istidadı göstermektedir. Bu aşırı ve sorumsuz tutum ve davranışların, okullarımızda da birtakım menfî tesirler husule getirdiği, Bakanlığımıza kadar ulaşan şikâyetlerden anlaşılmaktadır.

Halbuki, bilindiği üzere dil, insanlar arasında anlaşmanın temel vasıtası ve düşünce ve duygularımızı içine sığdırmağa çalıştığımız mahfazadır. Bu niteliğiyle dil, milleti oluşturan, ortak millî kültür değerleri yaratarak, nesilleri birbirine bağlayan ve millî birlik ve bütünlüğün pekiştirilmesinde en büyük rolü oynayan âmillerin başında gelir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde belirtildiği üzere, Türk Millî Eğitiminin genel amacı: "Türk milletinin bütün fertlerini.. Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, mânevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren yurttaşlar olarak yetiştirmektir."

Türk kültürünün yüzyıllardan beri sahip olduğu, yarattığı ve geliştirdiği "millî, ahlâkî, insanî, mânevî ve kültürel değerler" Türk dili ile yazılmış eserlerde ifadesini bulmuştur. Buna göre, biz Türk vatandaşlarına Türk dilini öğretmek ve Türkçe yazılmış eserleri okutmak suretiyle temel kanunumuzun göstermiş olduğu hedefe ulaşabiliriz.

Nitekim, Millî Eğitim Temel Kanununun 10. maddesinde de "millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri olarak Türk dilinin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir; çağdaş eğitim ve ilim dili halinde zenginleşmesine çalışılır ve bu maksatla Millî Eğitim Bakanlığınca gereken tedbirler alınır" denilmek suretiyle, Türk Millî Eğitim kurumlarında Türk dilinin nasıl öğretilmesi gerektiği açıkça belirtilmiş ve bu görevin yerine getirilme işi de Millî Eğitim Bakanlığına verilmiş bulunmaktadır.

Görülüyor ki, bu kanunda ortaya konan anafikir, Türk dilinin "millî birlik ve bütünlüğün temel unsurlarından biri" olduğudur.

Bu bakımdan, dilimizin genç nesillere "özellikleri bozulmadan ve aşırılıklara kaçılmadan öğretilmesi" Bakanlığımızın ve öğretmenlerimizin temel görevidir.

Hemen herkesin bildiği gibi, sadece Türkçeyi bilmek yeterli değildir. Her Türk, Türk milletinin sahip olduğu "millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri" benimsemek, korumak ve geliştirmek için, Türk diliyle yazılmış eserleri de okumalı ve anlamalıdır.

Türk milleti, binlerce yıldan beri pekçok değerli eser meydana getirmiştir. Bunlar Türk milletinin ortak kültür hazinesini teşkil eder. Türk çocuklarının hepsi bu eserlerden gerektiği kadar istifade edebilecek bir şekilde yetiştirilmelidir.

Bu eserlerden bir kısmı eskiden yüksek tabakaya hitap etmek üzere kaleme alındığı için, Türk halkının bilmediği kelime ve terkipleri ihtiva etmektedir. Bunlardan değerli olanlar sırasıyla bugünkü dile çevriliyor. Bununla beraber, eskiden kalma eserler arasında Yunus Emre'nin ve Karacaoğlan'ın şiirleri, Dede Korkut hikâyeleri ve Mevlid gibi Türk halkının bugün de anlayacağı eserler bulunmaktadır. Bu yüzyıl başından sonra, Türk yazarlarının çoğu, eserlerini herkesin anladığı dille yazmışlardır. Bunlar arasında çok değerli olanlar vardır. Bilindiği üzere, bu devirde çağdaş millî Türk devletinin ruh ve zihniyetini hazırlayan eserler meydana getirilmiştir. Atatürk'ün Nutku da bunlar arasındadır. Bu eserler Türk çocuklarına ve gençlerine, millî şuuru aşılamak için paha biçilmez bir hazinedir.

Millî Eğitim Temel Kanunumuzun Bakanlığımıza verdiği diğer bir görev de, "Türkçenin çağdaş eğitim ve ilim dili halinde zenginleşmesine çalışmak ve bu maksatla gereken tedbirleri almak" tır. Nitekim, bu konuda ilk tedbir olarak bir akademi kurulması kararlaştırılmış ve bu maksatla hazırlanmış bulunan "Türk Dili Akademisi Kanun Tasarısı" Yüce Meclislere sevkedilmek üzere, Bakanlar Kuruluna sunulmuştur.

Türk milleti çağdaş ilimleri ulaştıkları en son merhalelere kadar takip etmek ve öğrenmek zorundadır. Bu maksatla çeşitli terimleri Türk kültürüne aktarırken, Türkçede karşılıkları bulunmayan kelimelere mukabil yeni kelimeler yaratmak zarureti duyuyoruz. Bugüne kadar bu sahada birçok yeni kelime icad edilmiştir. Bunlardan Türkçenin bünyesine uygun olanlar elbette, okullarda da kullanılacaktır. Kanun, okullarda öğretilecek Türk dilinin "özellikleri bozulmadan aşırılığa kaçılmadan" öğretilmesi anlayışını getirmektedir. Şimdiye kadar bu hususta, maalesef aşırı gidilmiş, Türk dilinin özelliklerine itina edilmemiştir. Türk öğretmenleri Türk dilini öğretirken, Millî Eğitim Temel Kanunu'nun belirttiği hususları, gözönünde bulundurmalıdırlar. Her vatandaş istediği kelimeyi icad etmekte veya kullanmakta serbesttir. Fakat Türk çocuklarının eğitilmesi, kanunlarla Millî Eğitim Bakanlığına verildiğine göre, bu müessesede çalışanlar Kanun'un emrine uymak zorundadırlar. Türk dilinin ve Türk kültürünün öğretilmesi her biri ayrı görüşte olan öğretmenlerin şahsî arzularına, zan ve temayüllerine bırakılamaz. Bu yola gidilirse, millî birlik bozulur. Biz, Millî Eğitim topluluğu içinde çalışan insanlar olarak, milletçe kabul edilmiş, ortak kültür hazinesine mal olmuş kelime ve eserleri öğretmek zorundayız.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, dil konusu, millî eğitimimizin en başta gelen konularından biridir. Bu sebeple her derecedeki eğitim ve öğretim kurumlarımızda, dilimizin tabiî yollardan gelişip zenginleşmesine engel olabilecek aşırılıklardan, şahsî ve ilim dışı zorlamalardan, bazı okullarda kurulmuş olup da kol faaliyetleri cümlesinden yürütülen "arı dil" adı altındaki çeşitli sunî teşebbüs ve çalışmalardan kesinlikle sakınılması; her türlü eğitim ve öğretim çalışmalarında ve resmî yazışmalarda ilim verilerine ve kaidelere aykırı, yerleşmemiş, oturmamış kelime ve terimlere itibar edilmemesi hususunda bütün idareci ve öğretmen arkadaşlarımın gereken titizliği göstermelerini bekliyor ve kanunun emrettiği istikamette gereğini yapacaklarına da inanıyorum.

Diliyor ve ümit ediyorum ki, öğretmen arkadaşlarımız, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da, her türlü duygu ve düşünceyi bütün incelikleriyle ifade gücüne sahip bulunan güzel Türkçemizin tabiî gelişmesini durdurmaya yönelmiş veya bu gelişmeyi zedeliyecek, şahsî ve ilim dışı zorlamalarla yolundan saptıracak aşırılıkların, okullarımızdaki kötü tesirlerini önleyeceklerdir. Böylece öğretmenlerimiz, öğrencilerine, evlerinde, çevrelerinde konuşulan, okudukları ve ilerde okuyacakları büyük ve değerli sanat ve ilim eserlerinde kullanılan, sağlam, oturmuş, dil zevkine ve ilim dili kaidelerine uygun olarak tabiî yoldan gelişip zenginleşen Türkçeyi öğretmek zorunda olacaklar ve bunu yaparken de, okulun çocuklarımızın bilgi ve formasyon bakımından geleceğe hazırlamak kadar, millî kültürümüzün yaşayan ve daima kendisini yenileyen değerlerini sonraki nesillere aktarmak suretiyle, bunlar arasındaki gerekli olan bağı kurma görevinin bulunduğunu her zaman gözönünde tutmak durumunda bulunacaklardır.

Esasen, Millî Eğitim Bakanlığı da, Millî Eğitim Temel Kanununda gösterilen amaçları ve bu kanunun âmir hükümlerini gerçekleştirmek ve geliştirmek kararındadır. Değerli Türk öğretmenlerinin de, bu kanunda gösterilen amaçlara ve âmir hükümlere uymaları çok tabiîdir.

Bu konuda durumun ilgililere duyurulmasını ve her dereceli öğretim kurumlarımızda ilk yapılacak öğretmenler toplantısında bu genelgenin okunmasının teminini önemle rica ederim.

Ali Nâili ERDEM
Millî Eğitim Bakanı

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI ALİ NAİLİ ERDEM'İN İKİNCİ BASIN TOPLANTISINDAKİ KONUŞMASIDIR

9.Kasım.1975

Sayın Basın ve TRT Temsilcileri.

Millî Eğitim Bakanı olarak yaptığım ikinci basın toplantısına katıldığınız için teşekkürlerimi sunuyor, hepinizi saygılarımla selâmlıyorum.

İlk basın toplantımızda sizlere, yapmayı düşündüğümüz hususların neler olduğunu arz etmiş ve o tarihe kadarki icraatımızın kısa bir bilânçosunu da vermiştim. Bugün de acil çözüm bekleyen ve önemli gördüğüm birkaç mesele hakkındaki görüş ve kararlarımızı ve bunlarla ilgili icraatımızın hangi noktada bulunduğunu açıklayacağım.

Millî Eğitimimizin ve bütünüyle memleketimizin en önemli problemi şüphe yok ki, üniversite ve yüksek okullar önündeki yığılmadır. Yıllardan beri süregelen bu problem, her geçen yılda biraz daha büyüyerek, bu yıl için 280 bin gencin yüksek öğrenim imkânına kavuşturulması şeklinde önümüze gelmiştir.

Aslında, eğitim, milletin bütün fertlerinin hakkıdır. Güçsüzün okuma şansını, güçlünün seviyesine çıkarmak, sosyal hukuk devleti anlayışı çerçevesinde devletin görevidir. Bu bakımdan, biz Cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak YÜKSEK ÖĞRETİM SEFERBERLİĞİ'ni başlatıyoruz.

Geçen ders yılı başında alelacele ihdas edilmiş bulunan ve zamanın en yüksek Hükümet yetkilisi tarafından üniversitelere girememiş gençlerimizin bu problemlerine kesinlikle çözüm yolu olduğu iddia ve ilân edildiği halde, başarısızlıkla sonuçlanan mektupla öğretim müessesesinin herkesçe bilinen pekçok mahzurlarını ortadan kaldırmak ve gençlerimize üniversiteye devam etmeden başarılı ve sistemli bir öğretim sağlamak üzere, yeni bir kuruluş meydana getirmiş bulunuyoruz.

Yeni kurduğumuz "Yüksek Öğretim Kurumu" nun mahiyetine geçmeden önce mektupla öğretim'de tespit ve müşahade ettiğimiz mahzurlardan sadece bir iki tanesine temas etmek istiyorum.

Bu müessese için bizzat mucitleri tarafından kabul edilen yönetmeliğini aynen uygulasaydık, Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulunda imtihana giren 1400 öğrenciden sadece 1'i, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda 1800 öğrenciden sadece 11'i başarılı olacaktı. Eğitim enstitülerinde de alınan sonuç bundan farklı değildir. Ancak yönetmelik, teorik derslerin tamamından başarılı olanların yaz uygulamalarına katılabileceklerini âmirdir. Bu katı hükmü değiştirdik ve eğitim enstitülerinde bir, Ticaret ve Turizm Yüksek Öğretmen Okulunda iki, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulunda üç derse kadar başarısız olanların, yaz uygulamalarına katılmalarını sağladık. Böylece mektupla öğretim imtihanına giren 29.500 öğrenciden 9 bini bir üst sınıfa geçme imkânına kavuşturuldu. Başarılı olan bu öğrencilerden mesleki teknik yüksek öğretmen okulları bünyesinde kayıtlı bulunanların tamamı, normal öğrenci statüsüne geçirilerek bu kesimde mektupla öğretime son verildi.

Eğitim enstitüleri bünyesinde de, okulların kontenjan ve öğrencilerin başarı durumlarına göre normal statüye geçiş bir ölçüde sağlanmıştır. Bununla ilgili işlemler de önümüzdeki hafta içinde tamamlanacaktır.

Bizden önce tespit edilip angaje olunduğu için, bu yıl da 18.500 kişinin eğitim enstitüleri bünyesinde mektupla öğretime kaydı yapılmıştır. Ancak, gelecek yıldan itibaren öğretmen yetiştiren bir kaynak olarak mektupla öğretime son verilecektir.

Şimdi yüksek öğretimde gerçek kapasite yaratmak üzere, bizim getirdiğimiz müesseseye geliyorum.

"YAYKUR" kısa adıyla adlandırdığımız "Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu" üniversiteler ve akademiler dışında kalan 140 bin gencimize üniversite seviyesinde akademik ve gerçekten kaliteli bir yüksek öğrenim imkânı sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Bu, bir mânada duvarsız eğitimdir. Okulların dışına taşmak, evlerin içine girmek suretiyle yapılan eğitimdir.

Bu kuruluşun belli başlı üç amacı vardır ;

a) Ara meslek dallarında ihtiyaç duyulan insan gücünü geliştirmek;

b) Üniversitelerin ikinci sınıfına öğrenci hazırlamak;

c) Batıda mükemmel örneklerini gördüğümüz (Açık Üniversite)'nın başlangıcını oluşturmaktır.

Öğretime başlamak üzere, hazırlıklarını tamamlamış bulunan "YAYKUR", yaygın öğretimin televizyon, radyo, film, basılı yayınlar ve mektuplara, zaman zaman görevli öğretim üyelerinin teksirlerine ve yaygın öğretim merkezlerindeki lâboratuvar ve atelye uygulamalarına bağlı, modern eğitim teknolojisinin çok araçlı sisteminden yararlanan ve öğrenme psikolojisine dayanan bir sistemin adıdır.

"YAYKUR" un uygulayacağı sistemin, sınıf içinde ve bir öğretim üyesi tarafından yapılan öğretimle elde olunan başarı derecesine yakın sonuçlar verdiği, batı ve doğu ülkelerindeki tatbikatı ile sabit olmuştur.

"YAYKUR", eğitim ve öğretimde yurdumuzun en uzak köşelerindeki yüksek öğretim öğrencisini dahi İstanbul'daki, İzmir'deki, Ankara'daki en ünlü öğretim üyelerinin derslerinden faydalandırmayı hedef bilmektedir.

"YAYKUR", ilk plânda radyo ile filmle ve videoteyp makineleri ile çalışmaya başlayacak, daha sonra da küçük verici stüdyolar kurarak televizyona dönüşecektir. TRT ile işbirliği yapılarak TRT televizyonunun mümkün olan her saatinden yararlanmayı amaç edinmiş bulunuyoruz. İleride yeterli malî kaynağı sağlayarak, hattâ, gezici otobüs içi dershanelerden de faydalanılacaktır.

Üniversitelerde, akademilerde ve yüksek okullarda öğrenim gören 220 bin öğrencimiz için, 4 milyarı aşan bir harcama yapılmakta olduğu halde, yüksek öğretim kurumları dışında kalan 140 bin öğrencimiz için "YAYKUR" un 300 milyon lira civarında bir masrafa ihtiyaç hissettirdiği yapılan ilk hesaplardan anlaşılmış bulunmaktadır.

Modern eğitim teknolojisinin sağladığı bu kitle öğretimi araçlarından ve imkânlarından yararlanmak suretiyle, bir yandan gerçekten kaliteli öğretim yapacağız; diğer yandan da öğretim maliyetini düşürme imkânını elde edeceğiz.

"YAYKUR" (Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu) genel başkanlık şeklinde teşkilâtlandırılan yeni bir müessese olup, kurum genel başkanlığına ve genel sekreterliğine bu konularda tecrübe sahibi iki değerli ilim adamımız getirilmiştir.

"YAYKUR", 5 daire başkanlığından teşekkül etmekte olup bunlar :

1) Plânlama - Programlama ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı;

2) Eğitim Teknolojisi Dairesi Başkanlığı (Teknik Daire Başkanlığı);

3) Örgün Yüksek Öğretim Dairesi Başkanlığı;

4) Açık Yüksek Öğretim Dairesi Başkanlığı (Eski Mektupla Öğretim Merkezi bu daire içersindeki 11 bölümden biridir);

5) Malî - İdari İşler Dairesi Başkanlığı.

"YAYKUR" İstanbul, Ankara, Ege ve Boğaziçi üniversitelerimizin tecrübelerinden de yararlanarak, yurdun çeşitli bölgelerinde önlisans yüksek okulları açmayı plânlamaktadır. "YAYKUR" ayrıca geniş ölçüde açık öğretim yapma hazırlığı içindedir. Bu suretle, geleceğin yaygın ve açık üniversitesi oluşturulacaktır. "YAYKUR" üniversitelerle temas halindedir. Burada üniversite programları uygulanacaktır. Aynı zamanda, imtihanların üniversiteler tarafından yapılmasının teminine de çalışılacaktır.

Bakanlık olarak, yaygın öğretim kurumlarını, eğitim teknolojisinin bütün imkânları ile destekleyeceğiz.

Önlisans okulları ve açık yüksek öğretim programları arasında paralellik olacaktır.

"Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu" Aralık ayı içinde kayıtlara başlayabilmek için, hazırlıklarını sürdürmektedir.

Açık yüksek öğretim ve önlisans öğrencilerine diğer yüksek okullar öğrencilerinin sahip olduğu bütün haklar verilecektir.

Görev başında bulunduğumuz 7 ay zarfında yüksek öğretim alanında 5 üniversitemizin kuruluş kanunları Yasama Meclislerinden geçirilerek yürürlüğe girmiştir. Bunlar Malatya - İnönü, Bursa, Elâzığ - Fırat, Samsun - 19 Mayıs ve Konya - Selçuk üniversiteleridir.

Hedefimiz, mevcut üniversiteleri, memleketin ihtiyacı olan 20 üniversiteye çıkarmaktır.

Halen 1765 Sayılı Üniversite Personel Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ile ilgili kanun tasarısı ile 1750 Sayılı Üniversiteler Kanununun 52. ve 82. maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarıları Yasama Meclislerinde bulunmaktadır. 1765 Sayılı Üniversite Personel Kanununda yapılacak değişiklikle asgari öğretim yükünün üstündeki her ders saati için ek ders ücreti ödenebilecektir. 1750 Sayılı Üniversiteler Kanununun 52. maddesinde yapılacak değişiklikle lise dengi meslek liselerini bitirenlere de üniversitelere girme hakkı tanınacaktır.

Antalya ve Edirne Tıp Fakülteleri ile ilgili kadro kanunları Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İstanbul, Ankara, Hacettepe, Atatürk, Selçuk, Karadeniz Teknik, İstanbul Teknik, İnönü, Çukurova, Diyarbakır, Fırat, Cumhuriyet, Anadolu, 19 Mayıs ve Bursa Üniversiteleri ile ilgili "Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları Kadro Kanun Tasarıları" Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. "Ege Üniversitesi Öğretim Üyeleri ve Öğretim Yardımcıları Kadro Kanun Tasarısı" da yakında Millet Meclisi Başkanlığına sunulacaktır.

Üniversiteler Kanununun 43. maddesi çerçevesinde, 1975 - 1976 öğretim yılından itibaren:

1) Ankara Üniversitesine bağlı, Elazığ Edebiyat Fakültesi,

2) Diyarbakır Üniversitesine bağlı Diş Hekimliği Fakültesi,

3) Atatürk Üniversitesine bağlı Van Fen - Edebiyat Fakültesi,

4) Atatürk Üniversitesine bağlı Kars Veteriner Fakültesi,

5) Atatürk Üniversitesine bağlı Samsun Zıraat Fakültesi,

6) Ege Üniversitesine bağlı Hukuk Fakültesi,

7) Ege Üniversitesi Fen Fakültesine bağlı Çanakkale Hidro - Biyoloji ve Balıkçılık Yüksek Okulu,

8) Ortadoğu Teknik Üniversitesine bağlı, Antalya - Deniz Bilimleri ve Gıda Teknolojisi bölümleri faaliyete geçirilerek öğretime açılmıştır.

Bunlara ilâve olarak Bursa İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'ne bağlı Balıkesir İşletmecilik Yüksek Okulu, Adana İktisadî ve Ticarî İlimler Akademisi'ne bağlı Tarsus İşletmecilik Yüksek Okulu, Eskişehir Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Madencilik Bölümü, Zonguldak Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Madencilik ve Makina Bölümü öğretime açılmıştır.

1418 Sayılı Kanuna göre açılması öngörülen 10 devlet mühendislik ve mimarlık akademisinden bugüne kadar ancak 4'ü açılabilmiştir. 6 akademinin de açılması hazırlıkları içinde bulunuyoruz.

Eğitimimizi millîleştirmede en mühim âmil hiç şüphe yok ki, öğretmendir. Öğretmen, mevzuatımızdaki ifadesiyle :

"Atatürk İnkılâplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Türk Milliyetçiliğine bağlı, Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmayı, millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemeyi ve hızlandırmayı ve nihayet Türk Milletini çağdaş medeniyetin yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı" yapmayı hedef bilen yetiştirici insan unsurudur.

Anayasamız, kanunlarımız ve Millî Eğitimimizin amaçları muvacehesinde katiyetle söyleyebilirim ki, Türk öğretmeni milliyetçi olacaktır. Türk öğretmeni vatanın ve milletinin bütünlüğüne kasteden her türlü yıkıcı ve bölücü hain kuvvetlerin karşısında olacaktır.

Bu esasın, öğretmen yetiştirmede de ehemmiyetle göz önünde bulundurulacağı tabiîdir. Bunun yanı sıra öğretmen yetiştirmede vazgeçemiyeceğimiz diğer bir esas, kalitedir. Her kademedeki öğretmenlerimiz yüksek öğrenim görmüş, birinci sınıf aydınlar olarak yetiştirilecektir. Temel Eğitim Kanunumuzun 43. maddesinde de aynen: "Hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır." denilmektedir. Bu itibarla, sekiz yıllık temel eğitimin ilk beş yıllık devresinin, yani bugünkü ilkokulların öğretmenleri lise ve öğretmen lisesine dayalı iki yıllık eğitim enstitülerinden yetiştirilecektir. Bu maksatla mevcut 15'e ilâveten, 18 iki yıllık eğitim enstitüsü daha açılmıştır.

Bu gidişe paralel olarak, eski öğretmen okulları 1973-1974 ders yılından itibaren, lise haline getirilmiştir. Bu okullardan mezun olan gençlerimiz, öğretmen yetiştiren daha üst seviyedeki kurumlara olduğu gibi, diğer fakülte ve yüksek okullara da girebileceklerdir.

Temel eğitimin üç yıllık ikinci devresi ile lise ve dengi okulların öğretmenleri, yüksek öğretmen okulları ile üniversitelerin ilgili fakülte ve bölümlerinden yetiştirilecektir. Meslekî ve teknik yüksek öğretmen okullarının program ve bölümleri, meslek liselerinde yapılan geliştirme çalışmalarına paralel olarak düzenlenecektir.

Pratik sanat okullarına öğretmen yetiştirmek amacıyla 874 Sayılı Kanuna göre kurulan kız ve erkek sanat öğretmen okulları; gerek öğrenci kaynağının azalması, gerekse mevcut bölümlerinin endüstrinin bugünkü ihtiyaçlarına cevap vermemesi ve 1739 Sayılı Temel Eğitim Kanununun her çeşit ve kademedeki öğretim kurumları öğretmenlerine yüksek öğrenim görme mecburiyeti hükmü, bu okullarımızın yüksek okullar haline getirilmesini gerektirmiştir.

Ayrıca, bu statüyle, 17 Kasım 1975 günü hizmete sokulacak okullarımızda, kız ve erkek sanat öğretmen okulu mezunları ile ağaç ve metal işleri olgunlaşma enstitüsü mezunlarının intibak programlarına göre, yüksek öğrenim görmeleri de sağlanacaktır.

Bakanlığıma bağlı öğretmen yetiştiren yüksek dereceli okulların sınıf geçme, devam, meslekî formasyon ve genel kültür dersleri mevzuatında da birlik ve ahenk sağlanması için gerekli teşebbüslere geçilmiştir.

Lise ve dengi okullara öğretmen yetiştiren meslekî ve teknik okulların dışındaki üç yüksek öğretmen okulu fiilen kapatılmıştı. Bunların, bu ders yılından itibaren yeniden açılacaklarını birinci basın toplantısında vaad etmiştim. Ankara, İstanbul ve İzmir Yüksek Öğretmen Okullarımız fizikî kapasite, idare ve öğretmen kadrosu ile öğretime açılmaya hazır hale getirilmiştir. Önümüzdeki 15 gün içinde bu okullara üniversitelerimizin birinci ve ikinci sınıflarından Kanunun emrettiği belli şartlar aranarak, 1500 parasız yatılı öğrenci alınacaktır.

Bu okullar 1976 - 1977 öğretim yılından itibaren, eğitim ve öğretimini kendi bünyesinde yapacak şekilde teşkilâtlandırılacaktır. Yüksek Öğretmen Okullarımızın akademik seviyesi mutlaka üniversiteye denk olacak ve kadroları üniversite öğretim üyeleri arasından sağlanacaktır. Bu okulların müstakbel öğretim üyeleri de, bu maksat için temin edilecek asistanlık kadroları ile yurt ve dünya standardlarına uygun bir akademik hüviyet içinde yetiştirileceklerdir.

Aynı maksada matuf olarak geçen yıl başlatılmış olan Deneme Yüksek Öğretmen Okulu ile Gazi Eğitim Enstitüsündeki deneme niteliğindeki dört yıllık eğitim enstitüsü tatbikatı tadil edilerek, bu okullardaki öğrencilerin üç yıllık eğitim enstitülerine intibakları sağlanmıştır. Muhtelif vesilelerle açıkladığımız gibi, bu öğrenciler arzu ettikleri takdirde, Yüksek Öğretmen Okulları bünyesinde bir yıl daha okuyarak lisans diploması alabileceklerdir. Bu intibakın şartları, Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanacaktır. Böyle bir tadilâtı, bu müesseselerin yeterli hazırlık ve şartları temin edilmeden kurulmuş olduklarından, bir yıllık denemenin çeşitli bakımlardan başarısızlığını tesbit ettiğimiz için gerekli gördük.

1975 - 1976 öğretim yılı ortaöğretim alanında da önceki yıllara göre bir gelişme ve hamle yılı olmuştur.

Gerçekten 1974 - 1975 öğretim yılında 641 lise varken, bu rakam, içinde bulunduğumuz öğretim yılına % 12 bir artış göstererek 719'a yükselmiş, 78 yeni lise açılmıştır.

Ortaokullarımızda ise durum şudur: 1974 - 1975 öğretim yılında 2291 ortaokul varken, bu rakam % 13'lük bir artışla 2579'a yükselmiş; 298 yeni ortaokul öğretime açılmıştır. 78 yeni lisenin 26'sı il merkezlerinde, 46'sı ilçe merkezlerinde, 5'i de bucak merkezlerinde açılmıştır. Ortaokulların ise 43'ü il merkezlerinde. 47'si ilçe merkezlerinde, 75'i bucak merkezlerinde ve 133'ü de köylerimizde öğretime başlamışlardır.

1975 - 1976 öğretim yılında; 7 endüstri meslek lisesi, 10 endüstri pratik sanat okulu, 5 teknik lise, 13 kız meslek lisesi, 10 kız pratik sanat okulu, 24 uygulama ana okulu, 200 gezici köy kadın kursu, 25 ticaret lisesi, 1 otelcilik ve turizm meslek lisesi açılmış ve endüstri meslek liselerine 56 bölüm ilâve edilmiştir.

1974 - 1975 öğretim yılında parasız ve paralı yatılı öğrenci kabul eden 95 lise ve ortaokul varken 1975 - 1976 öğretim yılında bu rakam 99'a yükselmiştir. Böylece geçen yılın 871 okuluna karşılık, bu yıl 1507 okul öğrenime açılmıştır.

Parasız yatılı öğrenci sayısında da malî imkânların elverdiği ölçüde bir artma sağlanmıştır. 1974 - 1975 öğretim yılı sonunda parasız - yatılı okumakta olan 9731 öğrenci varken, bu yıl kabul edilen 7411 öğrenci ile 17142'ye yükselmiştir. Bu duruma göre, 1974 - 1975 öğretim yılında ortaokul, lise ve kolejlerimizdeki 11833 parasız yatılı öğrenci sayısında 5309 artma sağlanmıştır. Artış % 46 oranındadır. Öğretmen liseleri ile eğitim enstitüleri bünyesinde de yatılı ve burslu olarak 5360 artış sağlanmıştır. Bu suretle, maddî imkânlardan yoksun fakat kabiliyetli Türk çocuklarına orta ve yüksek öğrenim imkânı sağlanmış bulunmaktadır.

Parasız yatılı öğrenciler için bir kişiye harcanan para 1975 malî yılında 5050 lira iken, bu miktarın 1976 malî yılı için 6650 liraya çıkarılması plânlanmıştır.

Son yıllarda teknik öğretim okullarına halkın gösterdiği büyük ilgi ve istek, bu okullarımıza alınacak öğrencilerin bir sıralama imtihanına tabi tutulmasını gerektirmiştir.

1973 - 1974 öğretim yılında bu okullara müracaat eden 70 bin öğrenciden 27 bini, 1974 - 1975 öğretim yılında müracaat eden 64 bin öğrenciden 29 bini okullara kaydolma imkânına sahip olmuştur.

Bu ders yılı başında ise, (1975 - 1976) aldığımız tedbirler sonucu, endüstriyel meslekî ve teknik öğretim okullarına müracaat eden öğrencilerden 50 bin kadarının okullara kaydı yapılmıştır.

Yurdumuzun yetişmiş orta kademe teknik insangücüne olan ihtiyacı dikkate alınarak, meslekî ve teknik öğretim kurumlarının öğrenci alma kapasitelerinin artırılması çalışmalarına önem verilmiştir.

Bu amaçla :

a) Mevcut okullarımızda geleneksel meslek bölümleri ile endüstrinin ihtiyacı olan yeni bölümler açılmış;

b) Açılan bu bölümlerin bazıları okullarımızda veya endüstri kuruluşları bünyesinde faaliyete geçirilmiş;

c) Okullarımızın günlük çalışma saatleri arttırılmış ve bu suretle 1975 - 1976 öğretim yılında endüstri meslek liselerinde, geçen yıllara oranla % 70 bir kapasite artışı gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, endüstriyel teknik öğretim okullarımızda kayıt kapasitesini arttırıcı mevcut tesislerden, normal mesai saatleri dışında yararlanmayı sağlayıcı akşam ve yaz ayları öğretimine geçilme tedbirlerinin alınmasına başlanmıştır. Bu yıl ilk uygulama yapılacaktır.

Kız meslek liselerinde, geleneksel meslek dalları yanında, ekonomik ve sosyal kalkınmanın gerektirdiği işgücünü yetiştirmek amacıyla seramik, elektronik, yapı teknik resmi ve ticaret gibi bölümler bu yıl faaliyete geçirilmiştir.

Bunlara ilâve olarak, konfeksiyon, gıda ve beslenme, resim bölümleri olan iki kız teknik lisesi de açılmıştır. Bu çalışmalara gelecek yıllarda daha fazla yer verilecektir. Böylece kız meslek liselerimizin ekonomik kalkınmada yeri olan kurumlar haline getirilmesi sağlanacaktır.

Ayrıca, kuruluş amacından sapmış olan kız olgunlaşma enstitüleri, birer araştırma merkezi haline getirilecek ve değişik ekonomik imkânlara sahip vatandaşların siparişlerini kabul edebilecek ve ihtiyaçlarını karşılayacak bir yapı ve statüye kavuşturulacaktır.

Gündüz çalışan ve öğrenimlerine devam etmek isteyen vatandaşlarımızın isteklerini karşılamak üzere, halen 41 akşam lisesi ve 45 akşam ortaokulu öğretim yapmaktadır. Akşam ortaokullarında geçen yıla nazaran %16 artışla 15 bin ve akşam liselerinde de %22 artışla 12 bin vatandaşımız, bu ders yılında öğrenim görmektedirler. Değişen imtihan yönetmeliğinin ilk uygulama yılı olan 1974 - 1975 öğretim yılında, intibaksızlık ve vukufsuzluk gibi sebepler dolayısıyle hasıl olan arızaları gidermek maksadiyle, bütün öğrenciler için 15 - 25 Eylül 1975 tarihleri arasında tanınmış olan imtihan hakkı %50'yi aşan bir başarı ile sonuçlanmış, 16 Ekim 1975 tarihinde yalnız son sınıf öğrencilerimiz için tanınan tek ders imtihanında ise, bu başarı %68'e yükselmiştir. Bu suretle Üniversitelerarası Seçme Sınavında evlâtları başarı göstermiş olan ailelerin üzüntülerinin geniş ölçüde giderilmiş olduğu kanaatindeyim.

Bakanlığım Anayasamızın ve diğer kanunlarımızın Türk vatandaşları için mecburi kıldığı ilköğretime büyük önem vermektedir. Bu itibarla, İlköğretim ve Eğitim Kanununun öngördüğü ölçüde bütçe imkânları elde edilememiş olmasına rağmen, 1975 - 1976 öğretim yılında yeniden bin civarında ilkokul açılarak, %2'yi aşan bir artışla resmî ilkokul sayısı 42 bine ulaştırılmıştır. Yatılı bölge okulları sayısında %29'a yaklaşan bir oranda artış sağlanarak, 17 yeni yatılı bölge okulu açılmış ve bunların sayısı 59'dan 76'ya çıkarılmıştır. Yeniden 3 sağırlar okulu (artış %23), 5 körler okulu (artış %25), 1 ortopedik özürlü çocuklar okulu, 1 de eğitimi güç çocuklar okulu yeniden öğretime açılmıştır. İlkokullarımıza bağlı ana sınıfları %65 bir artışla 245'den 405'e yükselmiştir. Değişen hayat şartları dolayısiyle çalışan annelerimizin ilkokul çağına gelmemiş daha fazla çocuğuna okul öncesi eğitim imkânı sağlanmıştır. Korunmaya muhtaç çocukların sayısını bilmiyoruz. Batı ülkelerindeki örnekler dikkate alınırsa, bu rakam 1.412.000 dir. Halen korunan çocuğumuz ise, 15 bin civarındadır. Tedbir olarak bu çocukların sosyal güvenliğe kavuşturulması için "Sosyal Hizmetler Kurumu Kuruluş ve Görevleri Kanunu" çıkarılmalıdır.

Korunmaya muhtaç çocuklarımızın eğitim ve öğretime tâbi tutulduğu yetiştirme yurdunun sayısı da bu öğretim yılında 93'den 95'e yükseltilmiştir.

1975 - 1976 öğretim yılında İlköğretim Genel Müdürlüğümüze bağlı eğitim ve öğretim kurumlarında 5,5 milyon civarında çocuğumuzun öğrenim görmekte olduğu gelen ilk rakamlara göre hesaplanmış bulunuyor.

1974 - 1975 öğretim yılında 32.532 köyümüzde okul bulunmakta, 3741 köyümüzde okul bulunmamakta idi.

Bu suretle, bugünkü basın toplantısını bitirmiş oluyoruz. İleriki bir tarihte, yapacağımız diğer bir toplantıda şu anda sizleri daha fazla meşgul etmemek için temas etmediğim diğer meselelerimiz üzerinde durmak isterim.

Hepinizi saygılarla selâmlarım.

Ali Naili ERDEM
Millî Eğitim Bakanı

İ L Â N L A R :

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Durumu aşağıda açıklanan Özel Öğretim Kurumu Bakanlığımızca kapatılmıştır.

625 sayılı Özel Öğretim Kurumları kanununun 18. maddesi gereğince duyurulur.

Kurumun adı : Özel Ceylan Biçki - Dikiş Yurdu
Kurumun adresi : Hamidiye Mah. Inceminare Sok. Zaim Apt. No: 12/1 — Konya
Kurumun kurucusu : Fatma Saniye Ceylan
Kapatılma emrinin tarih ve sayısı : 30.7.1975 gün ve 6381 sayılı

ANTALYA MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Durumu aşağıda açıklanan Özel Dershaneye Valiliğimizce kurum açma izni verilmiştir.

625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 18. maddesi gereğince duyurulur.

Dershanenin adı: Özel Akdeniz Dershanesi

Dershanenin adresi: Konyaaltı Caddesi 1. Sokak No: 15 — Antalya

Dershanenin kurucusu ve adresi: Hamza Coşkun Teoman Paşa Caddesi Yeni Sokak No: 3/4/Antalya

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Durumu aşağıda açıklanan Özel Öğretim Kurumuna Bakanlığımızca öğretime başlama izni verilmiştir.

625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 18. maddesi gereğince duyurulur.

Kurumun adı: Özel Teknik Bilimler Kursu Kartal Şubesi

Kurumun adresi: Kartal Çarşısı Aşağı Mah. Hamam Sokak No: 50 — İstanbul

Kurumun kurucusu: Nihat Batıbeki

Öğretime Başlama izninin tarih ve sayısı: 24-10-1975 gün ve 8555 sayılı yazı.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Özel Sahak Mesrop Ermeni İlkokulunun 1975 - 1976 yılında öğrenci azlığı dolayısiyle okul kurucusu Dr. Jirayr Sirop'un dileğini bildirir 10.9.1975 tarihli dilekçesi üzerine, mezkûr okulun 625 sayılı kanunun 14. maddesinin 2. paragrafı uyarınca öğretime başlama izinin geri alınması Bakanlığımızca uygun görülmüştür.

Kurum adı: Özel Sahak Mesrop Ermeni İlkokulu

Kurumun adresi: Yenimahalle Dalyan Sok. No. 4 Sarıyer — İstanbul

Öğretime başlama izininin geri alındığı: 1975 - 1976 öğretim yılı başından itibaren

---

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Durumu aşağıda açıklanan Özel Öğretim Kurumuna Bakanlığımızca öğretime başlama izni verilmiştir.

625 sayılı Özel Öğretim Kurumları kanununun 18. maddesi gereğince duyurulur.

Kurumun adı: Özel Yumurcak Anaokulu

Kurumun adresi: Hacılar Mah. Rakım Sok. No: 24 — Bursa

Kurumun kurucusu: Gönül Kantek

Öğretime başlama izninin tarih ve sayısı: 16.10.1975 gün ve 8245 sayılı yazı.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Durumu aşağıda açıklanan Özel Öğretim Kurumuna Bakanlığımızca kurum açma izni verilmiştir.

625 sayılı Özel Öğretim Kurumları kanununun 18. maddesi gereğince duyurulur.

Kurumun adı: Özel Alsancak İngilizce Kursu

Kurumun adresi: 1375 Sokak No: 1 Erel Apt. Kat: 2 — İzmir

Kurumun kurucusu: Cemal Görgün

Kurum açma izninin tarih ve sayısı: 17.7.1975 gün ve 8293 sayılı yazı.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNDEN

Durumu aşağıda açıklanan Özel Dershaneye Valiliğimizce öğretime başlama izni verilmiştir.

625 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 18. maddesi gereğince duyurulur.

Dershanenin adı: Özel Akdeniz Dershanesi

Dershanenin adresi: Konyaaltı Caddesi 1. Sokak No: 15 — Antalya

Dershanenin kurucusu: Hamza Coşkun

Adresi:Teoman Paşa Caddesi Yeni Sokak No: 3/4/Antalya

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ — ANKARA